

Українські землі наприкінці XVII — у першій половині XVIII ст.

I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Учасники національно-визвольної боротьби в Західній Україні проти польської, угорської та австрійської шляхти у ХvІ–ХІХ ст. — це:
 - А гайдамаки;
 - Б опришки;
 - В компанійці;
 - Г уходники.
2. Учасники визвольної боротьби українського народу проти соціального гніту у ХvІІІ ст. на Правобережній Україні — це:
 - А опришки;
 - Б паліївці;
 - В компанійці;
 - Г гайдамаки.
3. Центральний орган російської адміністрації в ХvІІІ ст. в Лівобережній Україні — це:
 - А магістрат;
 - Б козацька рада;
 - В Малоросійська колегія;
 - Г Дума.
4. Основний Закон про державний устрій та взаємодію громадян і держави — це:
 - А універсал;
 - Б Литовський статут;
 - В Магдебурзьке право;
 - Г конституція.
5. Позначте рік створення Першої Малоросійської колегії:
 - А 1708 р.;
 - Б 1722 р.;
 - В 1764 р.;
 - Г 1775 р.
6. «Пакти і конституції законів і Вольностей Війська Запорізького» були укладені:
 - А 1709 р.;
 - Б 1710 р.;
 - В 1711 р.;
 - Г 1712 р.
7. Київська митрополія була підпорядкована Московському патріархату:
 - А 1694 р.;
 - Б 1701 р.;
 - В 1711 р.
 - Г 1734 р.
8. Києво-Могилянський колегіум наказом Петра І здобув статус академії:
 - А 1694 р.;
 - Б 1666 р.;
 - В 1685 р.;
 - Г 1701 р.
9. Як покарання «за зраду» російські війська під командуванням О. Меншикова захопили і повністю зруйнували місто:

- А Київ;
- Б Батурин;
- В Глухів;
- Г Чигирин.

10. Територія якого руху, що відбувався на українських землях у 60-х рр. XVIII ст., позначена на карті?

- А Гайдамацький;
- Б опришків;
- В уходницький;
- Г Коліївщина.

11. Назва володінь Запорозької Січі. Сучасна Дніпропетровська, Запорізька та частина Кіровоградської, Донецької і Херсонської областей — це:

- А Великий Луг;
- Б Вольності Війська Запорізького;
- В Слобідська Україна;
- Г Гетьманщина.

12. І. Мазепа намагався розширити територію Гетьманщини за рахунок:

- А Галичини;
- Б Слобожанщини;
- В Західної України;
- Г Правобережної України.

13. Позначте прізвище гетьмана, за якого було проведено «Генеральне слідство про маєтності»:

- А С. Палій;
 - Б І. Самойлович;
 - В І. Мазепа;
 - Г Д. Апостол.
14. Позначте прізвище керівника гайдамацького повстання в Україні 1734 р.:
- А Д. Братковський;
 - Б Верлан;
 - В І. Гонта;
 - Г О. Довбуш.
15. Позначте прізвище президента Першої Малоросійської колегії:
- А С. Вельямінов;
 - Б О. Меншиков;
 - В О. Шаховський;
 - Г В. Голіцин.
16. Автор «Пактів і конституцій законів і Вольностей Війська Запорозького»:
- А І. Скоропадський;
 - Б С. Палій;
 - В П. Орлик;
 - Г І. Мазепа.
17. Позначте положення, яке відтворює сутність «Рішительних пунктів (статей)»:
- А угода між І. Мазепою та Карлом XII;
 - Б зобов'язання, які взяв на себе І. Скоропадський на Глухівській раді;
 - В договірні статті П. Полуботка й Петра І;
 - Г договірні статті між Д. Апостолом і царським урядом.
18. Позначте захід, проведений гетьманом Д. Апостолом:
- А повернення багатьох земель у державне користування;
 - Б збільшення кількості російських полків;
 - В діяльність судів згідно з російськими законами;
 - Г відновлено збирання податків російськими представниками.
19. Позначте визначення, що характеризує зміст Коломацьких статей, підписаних І. Мазепою:
- А гетьман забороняв шлюби між українцями та росіянами;
 - Б гетьман набирав собі особисту варту;
 - В гетьман не мав права звільняти старшину без згоди царя;
 - Г гетьман не мав права укладати угоди з іноземними державами.
20. Позначте прізвище художника-графіка, іконописця другої половини ХvІІ — першої половини ХvІІІ ст.:
- А Л. Тарасевич;
 - Б І. Величковський;
 - В Й. Шедель;
 - Г Р. Ракушка-Романовський.
21. Із наведених нижче суджень про політику гетьмана І. Мазепи виберіть правильне:
- А ігнорування потреб освітніх закладів;
 - Б протистояння церквам;
 - В впорядкування системи оренд, податків, «послушенств»;
 - Г збільшення розмірів і видів податків із заможної верхівки козацтва.
22. Із перелічених тверджень про здобутки політики гетьмана Д. Апостола виберіть те, що відповідає дійсності:

- А відновлення політичних прав Гетьманщини в межах «Глухівських статей» Д. Многогрішного;
- Б проведення адміністративних реформ, що дозволило суттєво зміцнити владу гетьмана й обмежити права та привілеї старшини;
- В повернення під юрисдикцію гетьмана запорожців;
- Г усунення багатьох чужинців з посад у козацькому війську та викуп їхніх маєтностей в Україні.

23. Головною метою дій Петра I в 1708–1709 рр. на Україні було:

- А покарати І. Мазепу;
- Б залякати населення Гетьманщини;
- В об'єднати український народ;
- Г залякати Карла XII.

24. Одним із наслідків Полтавської битви для України було:

- А укріплення міжнародного авторитету України;
- Б розширення автономних прав Гетьманщини;
- В обмеження автономних прав Гетьманщини;
- Г відбудова Батуріна та Чортомлицької Січі.

II. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Установіть відповідність між поняттями та їх визначеннями:

А Синод	1 політика залякування, знищення противників насильницькими методами
Б терор	2 духовна колегія
В Малоросійська колегія	3 центральний орган російської колоніальної адміністрації в Лівобережній Україні в ХvІІІ ст.
Г анафема	4 відлучення від церкви, прокляття від імені Бога в християнській церкві
	5 знатне військо із найближчого оточення гетьмана.

26. Установіть відповідність між датами та подіями.

А 1709 р.	1 Прутський договір
Б 1693 р.	2 царський указ про заборону друкування українських книжок
В 1711 р.	3 Полтавська битва
Г 1721 р.	4 повстання козаків на Запоріжжі
	5 створення Конституції Пилипом Орликом.

27. Співвіднесіть заклади з місцем їх розташування.

А Медична колегія (1773 р.)	1 Відень
Б Уніатська семінарія (1774 р.)	2 Ужгород
В Учительська семінарія (1793 р.)	3 Львів
Г Києво-Могилянський колегіум (1732 р.)	4 Київ
	5 Полтава.

28. Співвіднесіть імена з посадами чи подіями.

А В. Голіцин	1 російський воєвода в Першому Кримському поході
Б І. Сірко	2 кошовий отаман Січі
В П. Тетеря	3 уманський полковник, що підняв повстання проти Д. Дорошенка
Г М. Ханенко	4 гетьман Правобережної України
	5 голова Малоросійської колегії.

29. Установіть відповідність між назвами документів та окремими положеннями з них.

А «Конотопські статті» І. Сагайдачного	1 обмеження прав гетьмана на управління військовими землями. Накладено обмеження на вживання слова «Гетьманщина»
Б «Коломацькі статті» І. Мазепи	2 гетьман позбавлений права усувати з посад старшину, карати без згоди старшинської ради або вироку військового суду
В «Решетилівські статті» І. Скоропадського	3 цар призначав свого постійного резидента, який доповідав про порушення і міг навіть приймати іноземних послів
Г «Рішительні пункти»	4 до складу Генерального суду вводилося 3 російських офіцери, генеральна старшина і полковники призначались царським указом, російським

	дворянам надавалось право купувати українські землі Д. Апостола
	5 гетьман і старшина обираються козацькою радою на території Гетьманщини діють власні закони і суд.

30. Установіть відповідність між назвами документів та наслідками, до яких вони призвели.

А Віленське перемир'я	1 російський цар порушив Березневі статті про спільну боротьбу проти Польщі
Б Андрусівське перемир'я	2 панування турків в Україні, зростає невдоволення протурецьким курсом гетьмана Дорошенка
В Бучацький мир	3 Польща і Росія досягли між собою примирення за рахунок розподілу території України
Г Бахчисарайський мир	4 договір завершив війни між Московією та Туреччиною за володіння землями Правобережної України
	5 Польща і Московія остаточно затвердили перехід Північної Київщини, Волині та Галичини до Польщі, до Москви – Лівобережної України, Запоріжжя, Чернігово-Сіверських земель.

III. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЙ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- А указ про ліквідацію гетьманства;
- Б відкриття Малоросійської колегії;
- В знищення Запорозької Січі;
- Г царський указ про закріпачення селян у Лівобережній Україні.

32. Розташуйте посади, що існували в Новій Січі, в логічній послідовності за ступенем значення:

- А кошова старшина;
- Б курінні отамани;
- В кошовий отаман;
- Г паланкова старшина.

33. Розташуйте козацькі літописи в логічній послідовності:

- А «Літопис Самовидця»;

- Б «Хроніка з літописів стародавніх»;
- В «Літопис Григорія Граб'янки»;
- Г «Синопис».

IV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРИЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА, ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Мистецький стиль, який панував в архітектурі України й означав «хімерний, чудернацький».

1. Укажіть назву цього стилю.
2. В яких століттях він панував?

35. Указ, виданий Катериною II про остаточну ліквідацію гетьманства.

1. Укажіть дату указу.
2. Назвіть прізвище останнього гетьмана.
3. Які території входили на той час до складу Гетьманщини?

36. Яка російська імператриця відновила гетьманство в 1750 р.? Назвіть причини його відновлення.

37. «Україна окупована польськими та російськими військами, розірвана соціальними конфліктами й чварами між політичними фракціями (кожна на чолі з власним гетьманом)».

1. Про які події йдеться в документі?
2. Коли відбувались указані події?
3. Якими були їх наслідки?

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. Чому царський уряд був зацікавлений у переселенні українських козаків і селян на Слобожанщину?

39. Чому і як було ліквідовано Запорозьку Січ?

40. Як ви вважаєте, що найбільше вплинуло на розвиток культури українських земель другої половини ХVІІ ст. — національно-визвольна війна чи культура сусідніх держав?

41. О. Субтельний писав: «За Розумовського Гетьманщина пережила «золоту осінь» своєї автономії». Чи можна назвати гетьманування К. Розумовського періодом відродження української автономії?

Українські землі в другій половині ХVІІ ст.

I. ЗАВДАННЯ ЦІЄЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Заселення й освоєння окраїнних та пустинних земель — це:

- А консолідація;
- Б конфронтація;
- В колонізація;
- Г десятина.

2. Форма залежності, за якою одна держава бере на себе здійснення зовнішніх відносин іншої держави, захист її інтересів та бере під свій контроль ряд внутрішніх справ, — це:

- А протекторат;
- Б коаліція;

- В федерація;
 - Г колонізація.
3. Самоуправління, певна незалежність від верховної влади держави, до якої належить дана територія, у вирішенні внутрішніх питань — це:
- А протекторат;
 - Б монархія;
 - В автономія;
 - Г конфедерація.
4. Згуртування, об'єднання для досягнення спільної мети:
- А конфедерація;
 - Б колонізація;
 - В конфронтація;
 - Г консолідація.
5. Офіційний поділ України на Лівобережну та Правобережну відбувся:
- А 1663 р.;
 - Б 1667 р.;
 - В 1665 р.;
 - Г 1666 р.
6. Українська православна церква була підпорядкована Московському патріархату та втратила свою самостійність:
- А 1680 р.;
 - Б 1688 р.;
 - В 1690 р.;
 - Г 1686 р.
7. Гадяцька угода була укладена:
- А 1657 р.;
 - Б 1658 р.;
 - В 1659 р.;
 - Г 1656 р.
8. Ніжинська (Чорна) рада відбулася:
- А 1660 р.;
 - Б 1661 р.;
 - В 1663 р.;
 - Г 1664 р.
9. Історична назва частини України, яка після Андрусівського перемир'я відійшла до Польщі (охоплює землі восьми сучасних областей України), — це:
- А Лівобережна Україна;
 - Б Галичина;
 - В Правобережна Україна;
 - Г Слобідська Україна.
10. За часів гетьманування від Д. Многогрішного до І. Мазепи столицею Лівобережної України було місто:
- А Гадяч;
 - Б Батурин;
 - В Чигирин;
 - Г Київ.
11. Бахчисарайський мирний договір 1681р. був підписаний між Правобережною Україною та:

- А Турцією;
 - Б Річчю Посполитою;
 - В Гетьманщиною;
 - Г Молдавією.
12. Напівофіційна назва Лівобережної України (з Києвом), що перебувала під владою російського царя у другій половині ХvІІ–ХvІІІ ст., — це:
- А Запорозька Січ;
 - Б Гетьманщина;
 - В Слобідська Україна;
 - Г Правобережна Україна.
13. Після смерті Б. Хмельницького гетьманом України став:
- А Ю. Хмельницький;
 - Б П. Тетеря;
 - В І. Виговський;
 - Г Д. Многогрішний.
14. Позначте прізвище гетьмана, який прийняв турецький протекторат:
- А П. Дорошенко;
 - Б Ю. Хмельницький;
 - В П. Тетеря;
 - Г І. Виговський.
15. Позначте прізвище гетьмана, який підписав Гадяцький договір з Польщею:
- А І. Виговський;
 - Б Ю. Хмельницький;
 - В І. Брюховецький;
 - Г М. Ханенко.
16. Позначте прізвище гетьмана, який підписав Глухівські статті з Москвою:
- А П. Дорошенко;
 - Б І. Брюховецький;
 - В Д. Многогрішний;
 - Г І. Самойлович.
17. Позначте, якій події був присвячений роман П. Куліша «Чорна рада»:
- А обранню гетьманом І. Брюховецького в Ніжині;
 - Б обранню гетьманом І. Мазепи на р. Коломак;
 - В зреченню П. Дорошенка гетьманства;
 - Г правлінню Ю. Хмельницького.
18. Позначте, що собою являли Чигиринські походи ХvІІІ ст.:
- А напади російських військ на столицю гетьмана України;
 - Б узяття Чигирини польськими військами;
 - В облога й узяття міста Чигирини турецько-татарськими військами;
 - Г усобиці між двома правобережними гетьманами.
19. Позначте один з напрямків політики гетьмана П. Дорошенка:
- А дотримання в політиці промосковської орієнтації;
 - Б союз із кримським ханом;
 - В ігнорування думки козацтва;
 - Г прагнення запровадити довічну гетьманську владу.
20. Позначте подію, що відбувалась в Україні в 70-х рр. ХvІІІ ст.:
- А підписання Андрусівського перемир'я;
 - Б обрання гетьманом Д. Многогрішного;

- В обрання гетьманом І. Самойловича;
 - Г підпорядкування Української православної церкви Московському патріархату.
21. Із наведених нижче суджень про причини громадянської війни в Україні в 1658–1659 рр. оберіть правильну:

- А загострення соціальних суперечностей в українському суспільстві;
- Б загострення релігійного конфлікту між православними та уніатами;
- В ущемлення прав і привілеїв шляхти з боку козацтва;
- Г цілковита зовнішньополітична ізоляція.

22. Із наведених нижче суджень виберіть те, що відповідає основним напрямкам політики гетьмана П. Дорошенка:

- А шукав союзників у Криму та Туреччині і передав Україну під відносно символічну зверхність султана;
- Б роздав посади та маєтки козацькій старшині, розраховуючи на їх лояльність;
- В дотримував в основному промосковської орієнтації, завдяки чому став гетьманом обох берегів Дніпра;
- Г остаточно роз'єднав українські землі.

23. Із наведених суджень оберіть те, що характеризує зовнішню політику гетьмана І. Виговського:

- А орієнтувався на Москву та збереження автономії України;
- Б орієнтувався на Річ Посполиту та Османську імперію, збереження автономії України у складі цих держав;
- В прагнув досягнення цілковитої незалежності України;
- Г орієнтувався на підтримку Швеції.

24. Початок гетьманства Ю. Хмельницького супроводжувалося:

- А окупацією Правобережжя польськими і кримськими військами;
- Б окупацією Лівобережжя московськими військами;
- В підтримкою з боку населення свого уряду;
- Г розірванням договору з Річчю Посполитою.

ІІ. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЄТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Установіть відповідність між поняттями та їх визначеннями.

А Чорна рада	1 з'їзд шляхти
Б сейм	2 центральний орган управління в Запорозькій Січі
В кіш	3 загальнокозацька рада в якій брали участь міщани та селяни
Г єпархія	4 церковно-адміністративний округ
	5 щорічні збори загальнокозацької ради, на яких обирався кошовий отаман.

26. Установіть відповідність між датами та подіями.

А 1657 р.	1 Зборівська угода
-----------	--------------------

Б 1653 р. 2 Корсунська угода	
В 1658 р. 3 Жванецька угода	
Г 1649 р. 4 Гадяцька угода	
5 Бучацький мир.	

27. Співвіднесіть сучасні території України з назвами українських земель у XIII–XVIII ст.

А Чернівецька область	1 Брацлавщина
Б Харківська, Донецька, Луганська, Сумська область	2 Гетьманщина
В Вінницька область	3 Буковина
Г Чернігівська та Полтавська область	4 Слобідська Україна
	5 Галичина.

28. Співвіднесіть прізвища гетьманів з укладеними ними угодами.

А І. Брюховецький	1 Гадяцька угода
Б Д. Многогрішний	2 Московські статті
В Б. Хмельницький	3 Глухівські статті
Г І. Виговський	4 Білоцерківська угода
	5 Конотопські статті.

29. Установіть відповідність між назвами документів окремими положеннями з них.

А «Переяславські статті» Хмельницького	Ю.	1 царські залоги розміщувалися в Києві, Переяславі, Ніжині, Чернігові, Брацлаві, Умані
Б «Конотопські статті» І. Самойловича		2 10 пунктів угоди. Ліквідація особистої охорони. Українці не мали права бути присутнім на переговорах щодо своєї долі
В «Глухівські статті» Д. Многогрішного		3 27 пунктів угоди. Гетьману дозволялось мати особисту охорону (1 тис.). Податки збирала старшина
Г «Московські статті» І. Брюховецького		4 податки збирають московські воєводи. Обирання гетьмана — з дозволу царя в присутності його представника
		5 накладено обмеження на вживання слова «Гетьманщина», гетьман без згоди царя не мав права позбавити старшину керівних посад.

30. Установіть назви угод з наслідками, які вони мали.

А Андрусівське перемир'я	1 панування турків в Україні, масове знищення та вивезення українського населення
Б Бучацький мир	2 Польща та Росія поділили територію України
В Березневі статті	3 Україна перейшла під протекторат Росії, зберігши власний адміністративно-територіальний устрій та управління
Г Зборівська угода	4 Польща юридично визнала факт існування Української держави
	5 Туреччина приєднала південну Київщину, Брацлавщину, Поділля, а Московія – Лівобережну Україну та Київ

III. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЇ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте угоди в хронологічній послідовності:

- А Андрусівське перемир'я;
- Б Віленське перемир'я;
- В Зборівська угода;
- Г Березневі статті.

32. Розташуйте прізвища гетьманів у логічній послідовності:

- А Ю. Хмельницький;
- Б Б. Хмельницький;
- В П. Дорошенко;
- Г І. Виговський.

33. Розташуйте військові ранги в логічній послідовності за ступенем значення:

- А сотник;
- Б кошовий отаман;
- В осавул;
- Г полковник.

IV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРІЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА, ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Період глибокої кризи української державності в другій половині ХvІІ ст.

1. Визначте назву цього процесу.
2. З якими подіями та з іменами яких гетьманів він був пов'язаний?

35. Підписання Андрусівського перемир'я.

1. Якого року був підписаний цей документ?
2. Між якими країнами був укладений?
3. Розкрийте зміст цього документа.

36. «Син козацького полковника, онук гетьмана, соратник Б. Хмельницького. Став гетьманом Правобережної України з наміром відродити міць козацтва та соборність козацької України. На деякий час об'єднав Україну по обидва береги Дніпра».

1. Назвіть прізвище гетьмана.
2. З якими подіями пов'язано його ім'я?
3. На який історичний період припадало його гетьманування?

37. «Дніпру бути кордоном між Росією і Турецькою державами, Києву з містами Васильковим, Трипіллям і Стайками належати Росії, від Києва до Запоріжжя міст не будувати».

1. Укажіть назву договору.
2. Якого року його було укладено?
3. Хто брав участь у його підписанні?

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. Які наслідки мав період Руїни для української нації, державності та культури?

39. Напишіть складний план розповіді про соціально-економічне становище Гетьманщини у другій половині ХvІІ ст.

40. Сучасний канадський історик О. Субтельний писав: «Гадяцька угода викликала серед істориків захоплення своїми потенційними наслідками для історії України, Росії та Польщі». Чи підтримуєте ви цю тезу? Як ви вважаєте, Гадяцька угода — це вихід зі складного становища чи ускладнення політичної ситуації, в якій опинились українські землі після смерті Б. Хмельницького?

41. 20 січня 1667 р. було підписано Андрусівське перемир'я. Відповідно до його умов територія козацької України поділялася на три частини. Як ви вважаєте, чи могла Україна уникнути ндрусівського перемир'я.

Якщо так, то за яких умов?

Національно-визвольна війна українського народу проти речі Посполитої середини ХvІІ ст.

I. Завдання цієї форми складаються зі вступного запитання та чотирьох варіантів відповідей, серед яких потрібно вибрати один правильний.

1. Вільна людина, особливий тип воїна-захисника — це:

- А сотник;
- Б козак;
- В воєвода;
- Г гетьман.

2. Старший головний військовий начальник в українському козацькому війську — це:

- А гетьман;
- Б воєвода;
- В старшина;

- Г князь.
3. Союз держав, що зберігають незалежне існування, які об'єднуються з метою координації діяльності в декількох чітко визначених питаннях:
- А консолідація;
 - Б федерація;
 - В конфедерація;
 - Г коаліція.
4. Рада полковників та уряду козацької держави — це:
- А старшинська рада;
 - Б гетьманська рада;
 - В генеральна старшина;
 - Г гетьманат.
5. Позначте дату, коли Б. Хмельницького було обрано гетьманом Війська Запорозького:
- А січень 1646 р.;
 - Б січень 1648 р.;
 - В січень 1647 р.;
 - Г січень 1649 р.
6. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького почалась:
- А 1646 р.;
 - Б 1648 р.;
 - В 1650 р.;
 - Г 1651 р.
7. Зборівська угода була підписана:
- А 1648 р.;
 - Б 1649 р.;
 - В 1650 р.;
 - Г 1651 р.
8. Березневі статті були підписані:
- А 1649 р.;
 - Б 1650 р.;
 - В 1651 р.;
 - Г 1654 р.
9. Столицею Війська Запорозького в часи Визвольної війни було місто:
- А Київ;
 - Б Чигирин;
 - В Переяслав;
 - Г Замостя.
10. Позначте місце битви, що разом програли три команди польського війська, яких Б. Хмельницький глузливо називав «Перина, латина, дитина»:
- А Львів;
 - Б Пилявці;
 - В Жовті Води;
 - Г Корсунь.
11. Як у ХVІІ ст. називали частину українських земель на яких знаходиться сучасна Дніпропетровська, Запорізька, частини Кіровоградської, Донецької та Херсонської областей?
- А Великий Луг;

- Б Запорозька Січ;
 - В Вольності Війська Запорозького Низового;
 - Г Слобідська Україна.
12. Під час Національно-визвольної війни українського народу проти Речі Посполитої бойові дії проходили на:
- А Київщині, Чернігівщині, Переяславщині;
 - Б Брацлавщині, Волині, Поділлі, Галичини, Київщині;
 - В Київщині, Брацлавщині, Чернігівщині, Поділлі;
 - Г Чернігівщині, Переяславщині, Брацлавщині, Волині.
13. Коронний гетьман, який виступив проти військ Б. Хмельницького у битві під Жовтими Водами, — це:
- А О. Конєцпольський;
 - Б М. Потоцький;
 - В М. Калиновський;
 - Г І. Барабаш.
14. Позначте ім'я людини, яка очолила Національно-визвольну війну українського народу в середині ХvІІ ст.:
- А Ю. Хмельницький;
 - Б Б. Хмельницький;
 - В Д. Вишневецький;
 - Г П. Сагайдачний.
15. Позначте прізвище українського полковника, сподвижника Б. Хмельницького:
- А М. Литвин;
 - Б М. Кривоніс;
 - В І. Підкова;
 - Г С. Кішка.
16. Позначте прізвище полководця, учасника Хотинської війни:
- А Б. Хмельницький;
 - Б Д. Вишневецький;
 - В П. Сагайдачний;
 - Г П. Дорошенко.
17. Соціальною базою (рушійними силами) Визвольної війни були:
- А селяни, козаки і міщани;
 - Б селяни, козаки, частина міщан, шляхта;
 - В селяни, козаки, міщани-українці, частина української шляхти;
 - Г козаки, міщани, шляхта, духовенство.
18. Союзниками козаків у боротьбі проти польсько-шляхетського панування в 1648 р. були:
- А Московське царство;
 - Б Князівство Молдови;
 - В Велике князівство Литовське;
 - Г Кримське ханство.
19. Хто з європейських монархів були союзниками Б. Хмельницького у 1656–1657 рр.?
- А Московський цар і кримський хан;
 - Б кримський хан і семигородський князь;
 - В семигородський князь і шведський король;
 - Г московський цар і семигородський князь.
20. «Березневі статті» Б. Хмельницького були узгоджені й затверджені у:

- А Переяславі;
- Б Києві;
- В Москві;
- Г Варшаві.

21. Позначте одну з причин національно-визвольної боротьби українського народу проти Речі Посполитої:

- А смерть польського короля;
- Б татарські набіги на українські землі;
- В бажання об'єднатись з Московським царством;
- Г посилення національного гніту.

22. Позначте одну з причин поразки козацьких військ під Берестечком:

- А невміле керівництво військами;
- Б полонення Б. Хмельницького;
- В капітуляція основної боєздатної частини армії Б. Хмельницького;
- Г хвороба Б. Хмельницького.

23. Пошуки союзників у Москві були обумовлені:

- А православним віросповіданням двох народів;
- Б бажанням встановити козацькій устрій у московських землях;
- В перевагами самодержавної форми правління в Московському царстві;
- Г союзом з кримським ханом.

24. Позначте положення, яке ілюструє процес посилення національно-релігійного гніту в українських землях в ХvІ–ХvІІ ст.:

- А Польща визнавала козацьку автономію в межах Речі Посполитої;
- Б у Чернігівському та Брацлавському воєводствах відновлювалась польська адміністрація;
- В православний митрополит мав увійти до складу польського сейму;
- Г гетьман мав розірвати союз з Кримським ханством.

II. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Установіть відповідність між посадами та званнями у вищій державній владі Гетьманщини.

А Обозний	1 керівник фінансових справ
Б осавул	2 керівник артилерії
В хорунжий	3 помічник гетьмана у військових справах
Г підскарбій	4 охоронець бойового прапора
	5 очолював січову канцелярію.

26. Установіть відповідність між датами та подіями.

А Червень–серпень 1649 р.	1 битва під Батогом
Б травень 1652 р.	2 облога Львова
В вересень–жовтень 1648 р.	3 облога Збаража

Г вересень–грудень 1653 р.	4 облога Жванця
	5 битва під Пилявцями.

27. Співвіднесіть міста з регіоном їх розташування.

А Яси	1 Галичина
Б Берестечко	2 Молдавія
В Жванець	3 Слобідська Україна
Г Конотоп	4 Волинь
	5 Північна Буковина.

28. Співвіднесіть імена з посадами.

А М. Потоцький	1 великий канцлер Литовський.
Б М. Калиновський	2 коронний (великий) гетьман Речі Посполитої
В С.-А. Радзівіл	3 повний (віце-гетьман) Речі Посполитої
Г Владислав IV	4 польський король
	5 гетьман Запорозької Січі.

29. Установіть відповідність між назвою угоди та одним з її положень:

А Зборівська угода	1 реєстр скорочено до 20 тис. козаків. Решта селян — мали повернутись до своїх панів
Б Білоцерківська угода	2 реєстр у 40 тис. козаків, зберігалися вольності Війська Запорозького
В Березневі статті	3 реєстр у 60 тис. козаків, підтвержені права та привілеї Війська Запорозького
Г Віленське перемир'я	4 припинення воєнних дій між Польщею та Росією
	5 українські землі поділено між Московією та Польщею по Дніпру

30. Установіть відповідність між військовими посадами й тими функціями, виконання яких передбачалося ними.

А Кошовий отаман	1 регулював витрати коштів Січі, зберігав «скарб і армату» у військовій скарбниці
------------------	---

Б військовий суддя	2 очолював артилерійську та фортифікаційну справу на Січі
В військовий осавул	3 вирішував питання прийому козаків до війська або їх звільнення
Г військовий обозний	4 підтримував дисципліну і порядок у війську, розподіляв платню та провіант
	5 зберігав ваги і міри на Січі.

III. Завдання цієї форми складаються з інструкції та чотирьох подій, які треба розташувати в правильній послідовності.

31. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- А обрання гетьманом П. Тетері;
- Б облога Замостя;
- В перше українське посольство до Москви;
- Г похід військ Хмельницького до Молдавії.

32. Розташуйте посади в логічній послідовності, відповідно до підпорядкування:

- А полковник;
- Б гетьман;
- В курінний отаман;
- Г сотник.

33. Розташуйте органи влади та посади в логічній послідовності, відтворивши організаційну структуру влади Війська Запорозького:

- А осавул;
- Б рада Січі;
- В кошовий отаман;
- Г курінний отаман.

IV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДдю, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРІЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА, ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Житло запорожців, військова одиниця Війська Запорозького.

1. Назвіть термін.
2. Коли це явище виникає?
3. На якій території?

35. Підписано Білоцерківську угоду.

1. Якого року сталася ця подія?
2. У чому полягала її суть?

36. Хто з козацьких полковників в битві під Берестечком очолив українські війська?

1. Коли відбулась ця битва?
2. Хто, крім українських військ, брав у ній участь?

37. «...Територія Української держави обмежується Брацлавським, Київським і Чернігівським воеводствами. Установлюється реєстр у кількості 40 тис. козаків, передбачається повернення шляхти до своїх маєтків».

1. Визначте, про який документ йдеться.
2. Коли й між ким було укладено цей документ?

3. Яке значення мало підписання цього документа?

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДдю, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. Складіть історичний портрет Б. Хмельницького. Які, на вашу думку, особистісні якості сприяли його успіхам як лідера держави?

39. Розкрийте основні положення Зборівської угоди.

40. Спробуйте визначити, чому з жодною з сусідніх держав Україна не мала тривалого військово-політичного союзу.

41. Український історик О. Бойко про українську державу доби Б. Хмельницького писав: «Українська держава доби Хмельниччини сформувалася на двох принципових засадах, які часто вступали між собою в суперечність — демократії та авторитаризму». Чи погоджуєтесь ви з думкою вченого? Чого більше було в цій державі: демократії чи авторитаризму?

Національно-визвольний рух в Україні в другій половині XVI — першій половині XVII ст.

I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Українські народні співці, виконавці дум, що супроводжували свій спів грою на кобзі, — це:

- А скоморохи;
- Б кобзарі;
- В джури;
- Г волхви.

2. Релігійні та культурно-просвітницькі організації українських міщан — це:

- А братства;
- Б школи;
- В церкви;
- Г університети.

3. Мандрівний, народний музичний ляльковий театр — це:

- А інтермедія;
- Б догмат;
- В вистава;
- Г вертеп.

4. Основні твердження, положення, які сприймаються як незмінна істина:

- А тези;
- Б ремарки;
- В догмат;
- Г реферат.

5. Позначте рік, коли Біблію вперше було надруковано східнослов'янською мовою:

- А 1574 р.;
- Б 1578 р.;
- В 1579 р.;
- Г 1581 р.

6. Позначте рік, коли у Львові було надруковано «Буквар»:

- А 1574 р.;
 - Б 1575 р.;
 - В 1576 р.;
 - Г 1577 р.
7. Якого року при Львівському Успенському братстві була відкрита школа?
- А 1580 р.;
 - Б 1585 р.;
 - В 1586 р.;
 - Г 1587 р.
8. Якого року була відкрита Київська братська школа?
- А 1610 р.;
 - Б 1605 р.;
 - В 1620 р.;
 - Г 1615 р.
9. Позначте місто, в якому вперше східнослов'янською книжковою мовою було надруковано Біблію:
- А Львів;
 - Б Острог;
 - В Дермань;
 - Г Київ.
10. Як називались плавні у пониззі Дніпра, де жили й господарювали запорозькі козаки?
- А Слобідська Україна;
 - Б Гетьманщина;
 - В Великий Луг;
 - Г Запорізька Січ.
11. Історична територія, що охоплює нинішню Харківську та частину Сумської, Донецької, Луганської областей України, а також частини Воронезької, Курської і Белгородської областей Росії, — це:
- А Новоросія;
 - Б Наддніпрянщина;
 - В Степова Україна;
 - Г Слобідська Україна.
12. Позначте місто, яке стало резиденцією греко-католицького митрополита І. Потія:
- А Київ;
 - Б Варшава;
 - В Вільно;
 - Г Рим.
13. Серед названих осіб вибери того, хто уславився у сфері шкільництва та просвіти:
- А Д. Вишневецький;
 - Б С. Наливайко;
 - В Г. Смотрицький;
 - Г С. Кішка.
14. Позначте прізвище діяча, який 1620 р. очолив відновлену Київську митрополію:
- А З. Копистянський;
 - Б Й. Борецький;
 - В М. Смотрицький;
 - Г І. Вишенський.
15. Позначте прізвище засновника Лаврської школи в Києві:

- А П. Сагайдачний;
 - Б К. Острозький;
 - В Й. Борецький;
 - Г П. Могила.
16. Позначте прізвище автора першого полемічного твору на Україні в XVI ст.:
- А Й. Борецький;
 - Б І. Вишенський;
 - В М. Смотрицький;
 - Г З. Копистенський.
17. Першими друкованими книгами на Україні були:
- А Острозька Біблія;
 - Б «Апостол» та «Буквар»;
 - В «Требник» та «Адельфотес»;
 - Г «Буквар» та «Требник».
18. До представників православного духовенства належить:
- А ксьондз;
 - Б митрополит;
 - В єпископ;
 - Г каштелян.
19. Хто з названих осіб не прийняв уніатство?
- А М. Копистенський;
 - Б М. Рогоза;
 - В П. Скарга;
 - Г І. Потій.
20. Позначте назву християнського православного храму:
- А костьол;
 - Б мечеть;
 - В собор;
 - Г синагога.
21. Про поширення ідей Реформації на українських землях свідчить:
- А поширення протестантизму;
 - Б поширення єзуїтських колегіумів;
 - В співіснування братських, єзуїтських та протестантських шкіл;
 - Г занепад братств.
22. Релігійне та духовне життя ва українських землях в першій половині XVII ст. характеризується:
- А загостренням міжконфесійної боротьби;
 - Б розквітом православ'я;
 - В припиненням міжконфесійної боротьби;
 - Г утисками греко-католиків з боку королівської влади.
23. Однією з функцій православних братств було:
- А участь у роботі сейму;
 - Б встановлення зв'язків з Москвою, Константинополем та іншими релігійними центрами;
 - В організація книгодрукування, заснування українських шкіл;
 - Г суд над жителями міста, села від імені польського короля.
24. Перша відома книга Священного Письма, видана українською мовою, — це:
- А Острозька Біблія;

- Б Густинський літопис;
- В Пересопницьке Євангеліє;
- Г «Требник».

II. ЗАВДАННЯ ЦІЄЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Співвіднесіть поняття з їхніми визначеннями.

А Інтермедія	1 сукупність поглядів, в основі яких лежить думка, що людина — найвища цінність
Б гуманізм	2 мандрівний народний ляльковий театр
В єзуїти	3 весела побутова сценка в антракті релігійних драм
Г вертеп	4 католицький чернечий орден покликаний боротися з єретиками
	5 історична дума.

26. Співвіднесіть дати з подіями.

А 1632 р.	1 Берестейська унія
Б 1596 р.	2 об'єднання Печерської школи з Київською братською в колегіум
В 1581 р.	3 видання Острозької Біблії
Г 1620 р.	4 заснування Київської братської школи
	5 укладання Пересопницького Євангелія.

27. Співвіднесіть історичні пам'ятки з місцем їх знаходження.

А Богородчанський іконостас	1 Київ
Б Успенський собор Києво-Печерської Лаври	2 Львів
В Латинський (кафедральний) костюль	3 Галич
Г замок Любарта	4 Луцьк
	5 Острог

28. Співвіднесіть імена з описом особистості.

А І. Борецький	1 засновник Острозької
----------------	------------------------

	академії
Б І. Вишенський	2 відомий письменник-полеміст
В В.-К. Острозький	3 людина, що відновила Київську митрополію
Г І. Федоров	4 першодрукар
	5 автор поеми «Роксоланія».

29. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

1 найбільший центр книгодрукування половини XVI ст.	А «Апостол» І. Федорова
2 перший навчальний заклад в Україні	Б Острозька академія
3 перший шкільний підручник в Україні	В друкарня КиєвоПечерської лаври
4 видання «Статей для заспокоєння руського народу»	Г польський сейм 1632 р.
5 відкриття Львівської братської школи.	

30. Установіть відповідність між уніями та їх наслідками.

А Городельська унія	1 утворення держави Річ Посполита
Б Кревська унія	2 у Литві запроваджено польський адміністративний поділ
В Люблінська унія	3 створення на території України греко-католицької (уніатської) церкви
Г Берестейська унія	4 об'єднання Польщі та Великого князівства Литовського в єдину державу внаслідок шлюбу польської королеви Ядвіги та князя литовського Ягайла
	5 захист прав православної церкви

III. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЄТЬСЯ З ІНСТРУКЦІ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- А Берестейська унія;
- Б заснування у Львові Успенського братства;
- В церковні реформи П. Могили;
- Г відновлення ієрархії Римської православної церкви зусиллями П. Сагайдачного.

32. Розташуйте навчальні заклади в логічній послідовності (у міру їх виникнення):

- А Замоїська академія;

- Б Острозька академія;
- В Львівська братська школа;
- Г Київська колегія.

33. Розташуйте звання священнослужителів у логічній послідовності:

- А єпископ;
- Б митрополит;
- В дякон;
- Г патріарх.

IV. Завдання відкритої форми з короткою відповіддю, які передбачають запис прізвища діяча, назви події або явища, поняття, року, коли відбувалася подія, або речення (залежно від вимог завдання).

34. Запишіть термін, який означає «вищий духовний сан у християн, людина, яка очолює єпархію».

35. Якого року була відкрита школа Львівського Успенського братства?

36. Про кого М. Костомаров писав:

«Новий архімандрит одразу ж виявив свою діяльність на користь монастиря, звів нагляд за священнослужителями в селах, де були лаврські мастки, малограмотних велів навчати, а впертих і свавільних піддавав покаранням; обновили церкву, не шкодував витрат...; підпорядкував Лаврі Пустинно-Миколаївський монастир, заснував Голосіївську пустинь; збудував власним коштом при лаврі богодільню для убогих»?

37. Про яку подію О. Субтельний писав: «Те, що почалося як спроба об'єднати християнські церкви, закінчилося їхнім подальшим роздробленням, бо тепер замість двох існувало три церкви: католицька, православна та уніатська, або греко-католицька»?

V. Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю, які передбачають повну відповідь на запитання або творче застосування набутих знань, умінь та навичок.

38. У чому полягає зв'язок між релігією та культурою України XVI ст.?

39. Назвіть, хто з відомих історичних та культурних діячів навчався в Острозькій академії.

40. Поміркуйте, які події та історичні явища XIV–XVI ст. найбільше вплинули на розвиток культури на українських землях: входження до складу ВКЛ, Речі Посполитої, загальноєвропейські тенденції чи щось інше.

41. Поміркуй, чи могла православна церква стати центром збереження українських духовних традицій у XIV–XV ст. Якщо так, то за яких умов?

Українські землі під владою речі Посполитої. Наростання національно-визвольної боротьби українського народу

I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЄТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Багатогалузеве феодальне господарство, що ґрунтувалося на панщинній праці, — це:

- А фільварок;
- Б панщина;
- В вотчина;
- Г громада.

2. Житло запорожців, військова одиниця запорізького війська — це:

- А кіш;
 - Б фільварок;
 - В курінь;
 - Г лавра.
3. Центральний орган управління на Запорозькій Січі; козацький військовий табір, де знаходилася військова старшина на чолі з отаманом, — це:
- А курінь;
 - Б кіш;
 - В рада;
 - Г клейнод.
4. Козацькі символи відзнаки, військові регалії — це:
- А клейноди;
 - Б хоругви;
 - В курині;
 - Г реєстр.
5. Позначте рік укладення Люблінської унії:
- А 1513 р.;
 - Б 1569 р.;
 - В 1586 р.;
 - Г 1549 р.
6. Позначте рік укладення Берестейської унії:
- А 1596 р.;
 - Б 1569 р.;
 - В 1586 р.;
 - Г 1513 р.
7. Перша письмова згадка про українських козаків датується:
- А 1500 р.;
 - Б 1502 р.;
 - В 1492 р.;
 - Г 1521 р.
8. Заснування Запорозької Січі на Хортиці:
- А 1530-ті рр.;
 - Б 1550-ті рр.;
 - В 1560-ті рр.;
 - Г 1570-ті рр.
9. Українські землі напередодні Люблінської унії перебували у складі:
- А Королівства Польського, Великого князівства Литовського, Князівства Молдови, Кримського ханства, Королівства Угорщини;
 - Б Королівства Польського, Князівства Молдови, Кримського ханства, Королівства Угорщини, Московського царства;
 - В Королівства Польського, Великого князівства Литовського, Князівства Молдови, Королівства Угорщини, Московського царства;
 - Г Королівства Польського, Великого князівства Литовського, Кримського ханства, Королівства Угорщини.
10. Позначте землі, які більше за інших потерпали від татарських набігів:
- А Галичина і Волинь;
 - Б Київщина і Брацлавщина;
 - В Белзьке та Подільське воєводства;
 - Г Київщина та Галичина.

11. Територія якої держави позначена на карті?

- А Київської Русі;
- Б Галицько-Волинської держави;
- В сучасної України;
- Г Речі Посполитої.

12. Позначте назву Запорозької Січі, з якою була пов'язана діяльність М. До рошенка:

- А Томаківська;
- Б Чортомликська;
- В Кам'янська;
- Г Базавлуцька.

13. Засновником першої Запорозької Січі вважають:

- А К. Косинського;
- Б С. Наливайка;
- В Д. Вишневецького;
- Г М. Дорошенка.

14. Козачок, молодий хлопець на Січі, який допомагав старшому козакові й водночас опановував військово мистецтво:

- А гетьман;

- Б баскак;
 - В джура;
 - Г козачок.
15. Хто очолив боротьбу проти Берестейської унії?
- А Дмитро Вишневецький;
 - Б Костянтин Острозький;
 - В Михайло Рогоза;
 - Г Кшиштоф Косинський.
16. Позначте ім'я історичного діяча, який очолював Люблінський сейм 1569 р.:
- А К. Острозький;
 - Б Казимир III;
 - В Сигізмунд-Август;
 - Г Вітовт.
17. Позначте посаду, що має відношення до Запорізької Січі:
- А староста;
 - Б кошовий;
 - В воєвода;
 - Г бургомістр.
18. Позначте правильне твердження.
- А Польща і Литва об'єднались в єдину федеративну державу за Берестейською унією.
 - Б С. Наливайко зі своїм військом зазнав поразки в урочищі Холодний Яр.
 - В Слово «гетьман» має тюркське походження.
 - Г С. Наливайка було страчено у Варшаві.
19. Основними верствами населення в Україні Хv ст. були:
- А духовенство, князі, бояри, селяни-общинники, міщани, козаки;
 - Б духовенство, магнати, шляхта, вільні селяни-общинники, міщани, козаки;
 - В духовенство, магнати та шляхта, феодално залежне селянство, міщани, козаки;
 - Г духовенство, шляхта, міщани, козаки.
20. Українські землі у першій половині ХvІ ст. зазнали:
- А нападів з боку московських князів;
 - Б збільшення селянських повинностей;
 - В погіршення становища української шляхти;
 - Г підтримки з боку татар.
21. Наслідком Люблінської унії було(а):
- А утворення конфедерації Польщі, Литви та України;
 - Б тимчасове збільшення селянства;
 - В ситуація, коли всі українські землі опинились у межах однієї держави;
 - Г утворення федеративної держави Річ Посполита, в якій Литва отримала певну самостійність.
22. Наслідком Берестейської унії стало:
- А запровадження нових норм податків для православного духовенства;
 - Б утворення греко-католицької (уніатської) церкви;
 - В затвердження положення, що шляхтичі і міщани, які прийняли унію, не могли обіймати державні посади;
 - Г поширення католицизму.
23. Позначте одну з умов, за якою можна було стати козаком:

- А знання польської мови;
- Б сповідування православної віри або добровільний перехід у православ'я;
- В вміння вимовляти гарні промови;
- Г вживання традиційних козацьких страв.

24. Позначте одну з передумов Люблінської унії:

- А бажання краківських купців захопити торговельні шляхи через Галичину на Схід;
- Б бажання українського народу жити в об'єднаній Польсько-Литовській державі;
- В загроза з боку кочовиків;
- Г загроза з боку Тевтонського ордену.

II. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДІ БРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Співвіднесіть поняття з їхніми визначеннями.

А Фільварок	1 вільна людина, особливий тип воїна-захисника
Б козак	2 багатогалузеве господарство, що базувалось на праці кріпаків
В чайка	3 козацька символіка
Г клейноди	4 човен запорізьких козаків
	5 сторожова вежа.

26. Співвіднесіть дати з подіями.

А 1569 р.	1 Кревська унія
Б 1385 р.	2 другий Литовський статут
В 1566 р.	3 Люблінська унія
Г 1596 р.	4 Берестейська унія
	5 третій Литовський статут.

27. Співвіднесіть райони з промислами, які в них поширювалися в ХVІ ст.

А Волинь та Поділля	1 солеваріння
Б Прикарпаття	2 селітроваріння
В Лівобережжя	3 рудництво
Г Південна Україна	4 землеробство
	5 шовківництво.

28. Співвіднесіть ім'я історичного діяча з положенням, що його характеризує.

А Князь К. Острозький	1 засновник Запорозької Січі
-----------------------	------------------------------

Б Дмитро Вишневецький	2 просвітитель, меценат, захисник православ'я
В П. Конашевич- Сагайдачний	3 гетьман війська Запорозького доби «героїчних походів»
Г С. Наливайко	4 сотник князя Острозького, керівник козацько-селянського повстання, страчений у Варшаві
	5 козак, що потрапив у турецький полон на галери, де провів тривалий час, а потім, піднявши повстання, втік разом з товаришами і повернувся на Січ.

29. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Повстання під приводом С. Наливайка	1 козацькі морські походи на Акерман, Кілію, Варну
Б доба «героїчних походів»	2 створення греко-католицької (уніатської) церкви
В молдавські походи І. Підкови	3 Солоницька трагедія
Г Берестейська унія	4 взяття запорожцями Яси
	5 битва під Хотиним

30. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Складання реєстру козаків	1 уходництво
Б виникнення козацтва	2 напади татар
В Реформація	3 антикатолицькі рухи
Г поразка козацьких повстань напр. ХvІ ст.	4 відсутність єдності між козаками
	5 відкриття єзуїтських шкіл

III. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЇ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- А повстання під приводом К. Косинського;
- Б Люблінська унія;
- В Берестейська унія;
- Г заснування Д. Вишневецьким першої Січі.

32. Розташуйте імена в логічній послідовності:

- А К. Косинський;
- Б С. Наливайко;
- В Д. Вишневецький;
- Г І. Підкова.

33. У Хv–ХvІІ ст. Запорозька Січ декілька разів змінювала свою назву залежно від місця перебування. Розташуйте назви січей у логічній послідовності:

- А Томаківська;
- Б Хортицька;
- В Микитинська;
- Г Чортотлицька.

IV. Завдання відкритої форми з короткою відповіддю, які передбачають запис прізвища діяча, назви події або явища, поняття, року, коли відбувалася подія, або речення (залежно від вимог завдання).

34. Список козаків, які перебували на службі у короля.

1. Визначте цей термін.
2. З якими подіями в історії України він пов'язаний?
3. З якими територіями?

35. Король Сигізмунд-Август видав наказ про перший реєстр.

1. Якого року це відбулося?
2. Головні причини видання такого наказу?

36. Цар турецький к ньому присилає, Байду к собі підмовляє: «Ой ти, Байдо та славносенький, будь мені лицар та вірнесенький...»

1. Якого року відбувались описані події?
2. В якій країні?
3. З ім'ям якого діяча історична легенда пов'язує ім'я Байди?

37. Українські землі, які знаходились в зоні Великого Кордону, умовно розподілялись на два протилежних світи (цивілізації): європейський (християнський, землеробний) та __ (який?).

1. Хто належав до першого і другого світу?
2. Які території належали до зони Великого Кордону?

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. Назвіть основні причини виникнення українського козацтва.

39. Спробуйте пояснити, чому, незважаючи на всі спроби, польському урядові так і не вдалося встановити повний контроль над козацтвом?

40. Історик І. Гірич щодо змін, які відбувалися в українському суспільстві після прийняття Люблінської унії, висловився так: «Українське суспільство модернізується. Унія підштовхнула його до самоорганізації на нових засадах». Чи поділяєте ви думку вченого з цього приводу чи ні?

41. Наприкінці ХVІ ст. по українських землях прокотилася хвиля активного народного протесту проти існуючих порядків. Найбільш масштабними були повстання під приводом К. Косинського та С. Наливайка.

Але обидва повстання зазнали поразки. Якими були основні причини поразок? Чи могло бути інакше та за яких умов?

МАТЕРІАЛИ

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (друга половина XIV—середина XVI ст.)

I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Суспільний стан, до якого належали рицарі, основним заняттям яких була військова служба, за що вони отримували землю й різні пільги, називають:

- А дружина;
 - Б рядовичі;
 - В шляхта;
 - Г яничари.
2. З'їзд шляхти називається:
- А унія;
 - Б сейм;
 - В віче;
 - Г улус.
3. Відробіткова форма феодалних повинностей селян, закріплена законом, — це:
- А полюддя;
 - Б колонізація;
 - В кріпацтво;
 - Г панщина.
4. Союз — це:
- А кіш;
 - Б унія;
 - В імперія;
 - Г плем'я.
5. Позначте рік, коли Галицько-Волинське князівство припинило існування як єдина держава:
- А 1336 р.;
 - Б 1340 р.;
 - В 1345 р.;
 - Г 1347 р.
6. Позначте рік проголошення Кримського ханства не залежним від Золотої Орди:
- А 1446 р.;
 - Б 1447 р.;
 - В 1448 р.;
 - Г 1449 р.
7. Позначте рік підписання Кревської унії:
- А 1385 р.;
 - Б 1380 р.;
 - В 1446 р.;
 - Г 1569 р.
8. Угода в Острозі, яка завершила протистояння між князями Ягайлом та Вітовтом, була укладена:
- А 1385 р.;
 - Б 1446 р.;
 - В 1410 р.;
 - Г 1392 р.
9. Позначте, які країни уклали Кревську династичну унію:
- А Королівство Польща й Королівство Угорщина;
 - Б Велике князівство Литовське і Ганзейський союз;
 - В Королівство Польща й Велике князівство Литовське;
 - Г Велике князівство Литовське та Королівство Чехія.
10. До складу якої країни наприкінці XV ст. входило Закарпаття?
- А Королівства Угорщини;

- Б Великого князівства Литовського;
 - В Королівства Польщі;
 - Г Османської імперії.
11. До складу якої країни наприкінці XV ст. входили Київщина та Волинь?
- А Королівства Польщі;
 - Б Великого князівства Литовського;
 - В Королівства Угорщини;
 - Г Московії.
12. Позначте назву міста, якому вперше було надано магдебурзьке право:
- А Острог;
 - Б Київ;
 - В Львів;
 - Г Сянок.
13. Людина, яка була доктором медицини і філософії, професором астрономії, ректором Болонського університету в 1481–1482 рр., — це:
- А Ю. Дрогобич;
 - Б Ш. Фіоль;
 - В М. Глинський;
 - Г Б. Костелецька.
14. Який князь очолив процес об'єднання литовських племен?
- А Вітовт;
 - Б Міндовг;
 - В Гедимін;
 - Г Любарт.
15. Позначте ім'я литовського князя, який іменував себе «З божої ласки князь київський»:
- А Ольгерд Гедимінович;
 - Б Володимир Ольгердович;
 - В Ягайло Ольгердович;
 - Г Вітовт Кейстутович.
16. Князь, який очолив виступ проти польсько-литовського панування у 1508 р.:
- А Омелько Володимирович;
 - Б Свидригайло;
 - В Михайло Глинський;
 - Г Сигізмунд.
17. Із наведеного переліку виберіть ті положення, що характеризують політику Польщі на українських землях наприкінці XIV — на поч. XV ст.:
- А введення нової назви Галичини — Младопольща;
 - Б надання пільг галицьким боярам;
 - В повна заборона української мови;
 - Г надання ряду міст магдебурзького права.
18. Визначте ті положення, що характеризують політику князів Великого князівства Литовського на українських землях:
- А звільнення від сплати данини;
 - Б вживання руської мови як офіційної;
 - В заборона українцям обіймати керівні посади;
 - Г переслідування руської мови.
19. Доповніть речення. Кревська унія передбачала:

- А утворення тимчасового військового союзу Польщі та Литви;
 - Б оголошення православ'я державною релігією;
 - В приєднання литовських, українських та білоруських земель до корони Польської;
 - Г утворення держави Річ Посполита.
20. Доповніть речення. Городельська унія передбачала:
- А положення католицизму державною релігією;
 - Б здобуття литовськими князями повної незалежності;
 - В прийняття литовським князем католицизму;
 - Г запровадження в Литві польського адміністративного поділу.
21. Набіги кримських татар на українські землі наприкінці XV ст. ставили за мету:
- А захоплення в полон жителів та продаж їх у неволю;
 - Б загарбання нових територій;
 - В об'єднання кочових племен;
 - Г насадження нової релігії.
22. Позначте процеси, що відбувались на українських землях у XIV–XV ст.:
- А занепад торгівлі;
 - Б збільшення панщини;
 - В підтримка українських ремісників;
 - Г зменшення привілеїв шляхти.
23. Утиски православної церкви у XIV–XV ст. полягали у:
- А забороні населенню відвідувати православні храми;
 - Б обов'язковому веденні богослужіння латинською мовою;
 - В насадженні католицької віри;
 - Г обмеженні прав Галицької митрополії.
24. Одним з наслідків Люблінської унії було те, що:
- А відбулося подальше зміцнення союзу Великого князівства Литовського та Королівства Польщі;
 - Б було розгромлено Тевтонський орден;
 - В підтверджувалось існування Великого князівства Литовського як окремої держави;
 - Г більшість українських земель опинилися в межах однієї держави.

II. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Співвіднесіть поняття з їхніми визначеннями.

А Сейм	1 глава держави-князівства або окремого політичного об'єднання у слов'янських народів
Б унія	2 з'їзд шляхти
В князь	3 союз
Г оброк	4 різновид феодалських поборів у натуральній формі
	5 дрібний землевласник.

26. Співвіднесіть дати з подіями.

А 4 серпня	1385 р. 1 Городельська унія
Б 2 жовтня	1413 р. 2 Люблінська унія
В. 1 липня	1569 р. 3 Грюнвальдська битва
Г 13 липня	1410 р. 4 Кревська унія
	5 Брестська унія.

27. Співвіднесіть назви українських земель з назвами держав, до яких вони увійшли наприкінці Хv ст.

А Волинь, Київщина	1 Велике князівство Литовське
Б Чернігово-Сіверщина	2 Московське князівство
В Галичина	3 Королівство Польща
Г Буковина	4 Османська імперія
	5 Угорщина.

28. Установіть відповідність між прізвищами осіб та їхніми характеристиками.

А Ю. Дрогобич	1 нащадок литовського князя, під владою якого перебувало Закарпаття
Б Ш. Фіоль	2 перший український доктор медицини Болонського університету
В Ф. Коріятович	3 чернігівський князь, що підняв повстання проти Великого князівства Литовського
Г М. Глинський	4 український першодрукар
	5 засновник школи в Острозі.

29. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

1 Кревська унія	А Королівство Польща й Велике князівство Литовське утворили союз і завдали поразки Тевтонському ордену
2 утворення Кримського ханства	Б об'єднання ВКЛ та Польського королівства
3 Грюнвальдська битва	В розпад Золотої Орди
4 Городельська унія	Г автономія Литви, зрівняння в правах польської та литовської знаті
5 Флорентійська унія.	

30. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

1 ліквідація Волинського князівства	А Кревська унія
2 католицизм — державна релігія на українських землях	Б Городельська унія
3 литовські бояри-католики зрівнюються в правах з польською шляхтою	В Люблінська унія
4 утворення держави Річ Посполита	Г смерть князя Свидригайла
5 спроба унії православної та католицької релігій.	

ІІІ. ЗАВДАННЯ ЦІЄЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЇ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте наведені факти в хронологічній послідовності:

- А ліквідація Київського князівства;
- Б захоплення Волині та перетворення її на провінцію, керовану урядником великого князя;
- В надання привілеїв католицькій шляхті;
- Г реформа князя Вітовта.

32. Установіть послідовність правління князів:

- А Сигізмунд;
- Б Свидригайло;
- В Олелько;
- Г Вітовт.

33. Розташуйте слова таким чином, щоб правильно відбити устрій селянської общини:

- А волость;
- Б громада;
- В дим;
- Г дворище.

ІV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРИЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА, ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Право міст на самоврядування.

1. Назвіть термін.
2. З яким періодом в історії України він пов'язаний?
3. З якими містами?

35. Всі українські землі опинилися під владою іноземних держав.

1. В якому столітті це відбулося?
2. Які держави відіграли роль загарбників?
3. Які основні причини цього явища?

36. «Був він самодержцем всієї Руської землі, ... кидався був на поганих, як той лев, ... і переходив землю їх, як той орел, а хоробрий був, як той тур, бо він ревно наслідував предка свого Мономаха».

1. Про кого з галицько-волинських князів йдеться в уривку?
2. Коли він правив?
3. Які основні досягнення його правління?

37. «...Якийсь... волошин, свавільник, зібрав собі таких же свавільників понад десять тисяч і прийшов з ними на Покуття, полонячи. Переможений був нашими, так що ледве сам утік, А інших вибили; через деякий час і сам був взятий і в Кракові у в'язниці помер».

1. Про яку подію йдеться в наведеному уривку?
2. Коли вона відбувалась?
3. На якій території? Під чийм керівництвом?

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДдю, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. Назвіть причини запровадження магдебурзького права. 39. Назвіть господарські досягнення в Україні у другій половині XIV — першій половині XVI ст. 40. У руських землях, що увійшли до складу Великого князівства Литовського, великий князь дотримувався принципу: «Старовини не рушити, новини не вводити». Як ви вважаєте, чи можливо було повною мірою втілити цей принцип? 41. Наскільки закономірним було загарбання українських земель сусідніми державами? Чи можна було їх об'єднати в єдину країну? За яких умов?

Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави

I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Категорія неповноправних людей у Київській державі XI–XIII ст. — це:
 - А ізгої;
 - Б челядь;
 - В холопи;
 - Г смерди.
2. Живописне, мозаїчне або рельєфне зображення Ісуса Христа, Богородиці, святих і подій Святого Письма — це:
 - А фреска;
 - Б мініатюра;
 - В ікона;
 - Г картина.
3. Категорія напіввільних селян у Київській державі в XI–XII ст., які брали у феодала позику і за це мусили виконувати феодалні повинності, — це:
 - А холопи;
 - Б рядовичі;
 - В закупи;
 - Г смерди.
4. Данники князя, селяни, які відбували панщину і платили данину, — це:
 - А рядовичі;
 - Б смерди;
 - В дружинники;
 - Г челядь.
5. У якому столітті була написана «Повість минулих літ»?
 - А X ст.;

- Б XII ст.;
 - В XIII ст.;
 - Г XI ст.
6. Якого року було хрещення Русі?
- А 900 р.;
 - Б 888 р.;
 - В 988 р.;
 - Г 1000 р.
7. У якому столітті вперше з'явився у літописах термін «Україна»?
- А X ст.
 - Б V ст.
 - В XII ст.
 - Г XI ст.
8. У якому столітті було зведено Софійський собор у Києві?
- А V ст.;
 - Б VII ст.;
 - В X ст.;
 - Г XI ст.
9. Позначте князівство, яке стало спадкоємцем Київської Русі і головним політичним центром майбутньої України в XIII–XIV ст.?
- А Чернігово-Сіверське;
 - Б Галицько-Волинське;
 - В Переяславське;
 - Г Київське.
10. Позначте союзи племен, які були безпосередніми предками українців:
- А радимичі, в'ятичі;
 - Б словени, східні кривичі;
 - В поляни, древляни;
 - Г полочани, дреговичі.
11. Другим за розмірами після Київського було:
- А Галицьке князівство;
 - Б Переяславське князівство;
 - В Чернігівське князівство;
 - Г Волинське князівство.
12. У XII ст. з Чернігівського князівства виділилось:
- А Новгород-Сіверське;
 - Б Переяславське;
 - В Волинське;
 - Г Київське.
13. Позначте ім'я князя, за часів якого було збудовано Софійський собор у Києві:
- А Володимир Великий;
 - Б Ярослав Мудрий;
 - В Володимир Мономах;
 - Г Святослав.
14. Хто був автором «Повчання дітям»?
- А Ярослав Мудрий;
 - Б Іларіон;
 - В Володимир Мономах;

- Г Нестор.
15. Позначте ім'я князя, за якого було збудовано Десятинну церкву в Києві:
- А Ярослав Мудрий;
 - Б Данило Галицький;
 - В Володимир Великий;
 - Г Володимир Мономах.
16. У 1113 р. при Печерському монастирі було складено літопис, який автор назвав «Повістю минулих літ». Це був:
- А Нестор;
 - Б Никон;
 - В Іларіон;
 - Г Володимир.
17. У Київському літописі уперше вживається слово «Україна». Від якого слова воно походить?
- А «Край» у значенні «територія, віддалена від церкви»;
 - Б «земля»;
 - В «украяти» — відтяти від чогось цілого;
 - Г «країна».
18. Позначте назву історичної пам'ятки, яка належить до XI ст.:
- А «Повчання дітям Володимира Мономаха»;
 - Б «Слово о полку Ігоревім»;
 - В «Київський літопис»;
 - Г «Ізборник Святослава».
19. Позначте товар, який ввозився на територію Київської Русі:
- А хутро;
 - Б золото;
 - В мед;
 - Г віск.
20. Формування української народності відбувалось за часів:
- А Київської Русі;
 - Б Галицько-Волинської держави;
 - В появи людини на території сучасної України;
 - Г утворення племінних союзів.
21. Прийняття християнства на Русі сприяло:
- А розвитку храмового будівництва, культури, мистецтва;
 - Б збагаченню населення;
 - В розвитку ремесел;
 - Г розшаруванню населення.
22. Основною формою власності в Київській Русі була власність на:
- А худобу;
 - Б землю;
 - В будівлі;
 - Г золото.
23. Позначте ознаку, яка вказувала на те, що Київська Русь в IX ст. була ранньофеодальною державою:
- А скликання віче для вирішення важливих питань;
 - Б кровна помста за вбитих родичів;
 - В скликання ради бояр для вирішення державних питань;

- Г скликання народного ополчення для захисту кордонів.
24. Визначте одну з причин прийняття християнства на Русі:

- А захист від кочовиків;
- Б обмеження влади князя;
- В зменшення території країни;
- Г традиційно тісні відносини з Візантією.

II. ЗАВДАННЯ ЦІЄЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Співвіднесіть поняття з їхніми визначеннями.

А Чернь	1 селяни-общинники
Б смерди	2 напівзалежні люди, які відбували феодалну повинність
В рядовичі	3 залежні люди, позбавлені власності й свободи
Г раби	4 міська біднота
	5 напіввільні селяни, що відробляли взяту у землевласника позику.

26. Співвіднесіть дати з подіями.

А 1097 р.	1 хрещення Русі
Б 1187 р.	2 з'їзд князів у Любечі
В 988 р.	3 уперше вжито термін «Україна»
Г 1051 р.	4 призначення київським митрополитом Іларіона
	5 повстання киян.

27. Співвіднесіть назви архітектурних пам'яток з назвами міст, де вони знаходились.

А Київ	1 Спаський собор
Б Чернігів	2 Михайлівський собор
В Переяслав	3 Золоті ворота
Г Володимир	4 Успенський собор
	5 церква Покрова на Нерлі.

28. Встановіть відповідність творів з іменами їх авторів.

А Нестор	1 «Слово про закон і благодать»
Б Іларіон	2 «Повчання дітям»

В Володимир	Мономах 3 «Повість минулих літ»
Г невідомий автор	4 «Слово о полку Ігоревім»
	5 «Руська Правда».

29. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Плінфа	1 образотворче мистецтво
Б ікона	2 театральне мистецтво
В скоморохи	3 архітектура
Г кирилиця	4 література
	5 скульптура.

30. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Розвиток господарства	1 «революція у виробництві заліза»
Б вигідне географічне розташування	2 розшарування населення
В винайдення домниці	3 розвиток мови
Г виникнення алфавіту	4 розвиток торгівлі
	5 прийняття християнства.

ІІІ. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЇ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте міста в порядку їх виникнення:

- А Львів;
- Б Холм;
- В Київ;
- Г Чернігів.

32. Встановіть послідовність правління галицько-волинських князів:

- А Роман Мстиславович;
- Б Лев Данилович;
- В Данило Романович;
- Г Лев Юрійович.

33. Установіть логічну послідовність зростання залежності наведених верств населення:

- А холоп;
- Б смерд;
- В рядович;
- Г челядин.

ІV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДдю, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРІЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА, ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Спільнота людей, яка формується в процесі злиття різних племен і якій притаманні спільні територія, мова, культура.

1. Запишіть цей термін.

2. З якими явищами та процесами в історії України він пов'язаний?
 3. Коли вони відбувались?
35. Дайте відповіді на питання.
1. В якому столітті було створено Київський літопис?
 2. Про які події в ньому розповідається?
 3. Про який історичний період?
36. Дайте відповіді на питання.
1. За часів правління якого князя на Русі з'явилися перші гроші?
 2. Які були основні причини їх виникнення?
37. «Київ був дуже багатий на іноземні товари, бо нема шляху більш звичного, як давня, давно прокладена і добре відома дорога... Цією дорогою часто йдуть іноземні купці; вони створюють загони, іноді тисячу осіб, які називають караванами, і супроводять обози, що складаються з численних навантажених возів і нав'ючених верблюдів. Раніше такі каравани платили значне мито...».
1. Назвіть галузь господарства, про яку йдеться в наведеному уривку.
 2. Про який період йде мова?
 3. Які ще галузі господарства розвивались у цей час?
- V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДдю, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.**
38. Поясніть походження української національної символіки.
39. Складіть план розповіді «Розвиток господарства в Київській Русі та Галицько-Волинській державі».
40. Чи можна сказати, що Київська Русь та Галицько-Волинська держава мали однаковий соціально-економічний лад? Якщо так, то який?
41. Орест Субтельний зазначав, що існує дві інтерпретації економічної теорії Київської Русі — «сільськогосподарська» та «торговельна». Прибічники першої вважають, що провідною галуззю економіки Київської Русі було сільське господарство, прихильники другої — що провідна роль належала торгівлі. Яку з теорій підтримуєте ви й чому?

Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава – правонаступниця Київської Русі

I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Форма державного правління, коли повнота влади належить одній особі, — це:
 - А монархія;
 - Б федерація;
 - В республіка;
 - Г метрополія.
2. Грамота хана Золотої Орди, що видавалась князям на управління землями, мала назву:
 - А ясир;
 - Б ярлик;
 - В улус;

- Г ясак.
3. Військо у тюркомовних народів, місце перебування ставки хана; згодом назва всього державного утворення — це:
- А ярлик;
 - Б баскак;
 - В ясир;
 - Г орда.
4. Ряд монархів, князів з одного і того ж роду, одного і того ж походження — це:
- А плем'я;
 - Б рід;
 - В династія;
 - Г братство.
5. На яке століття припадає початок політичної роздробленості Київської Русі?
- А X ст.;
 - Б XI ст.;
 - В IX ст.;
 - Г XII ст.
6. Якого року відбулось об'єднання Галицького та Волинського князівств в одну державу?
- А 1200 р.;
 - Б 999 р.;
 - В 1000 р.;
 - Г 1199 р.
7. Коли відбулась битва на річці Калка?
- А 1236 р.;
 - Б 1229 р.;
 - В 1223 р.;
 - Г 1240 р.
8. Якого року монголо-татари захопили місто Київ?
- А 1240 р.;
 - Б 1242 р.;
 - В 1223 р.;
 - Г 1236 р.
9. Яке князівство позначено на карті?
- А Чернігово-Сіверське;
 - Б Галицько-Волинське;
 - В Володимиро-Суздальське;
 - Г Переяславське.

10. На території якої сучасної області України знаходиться р. Калка?

- А Запорізької;
- Б Донецької;
- В Миколаївської;
- Г Херсонської.

11. Монгольська держава, що існувала протягом XIII–XV ст. на території Середньої Азії та Східної Європи, — це:

- А Монголія;
- Б Туреччина;
- В Золота Орда;
- Г Татарстан.

12. Позначте назву князівства, що межувало зі Смоленським князівством:

- А Переяславське;
- Б Чернігівське;
- В Київське;
- Г Володимир-Волинське.

13. Який князь учинив погром Києва 1169 р.?

- А Данило Галицький;
- Б Роман Мстиславович;
- В Андрій Боголюбський;
- Г Юрій Долгорукий.

14. Щодо якого галицького князя вперше було вжито слово «самодержець»?

- А Ярослав Осмомисл;
 - Б Роман Мстиславович;
 - В Ізяслав Мстиславович;
 - Г Данило Галицький.
15. Хто з галицько-волинських правителів заснував місто Львів?
- А Данило Галицький;
 - Б Лев Данилович;
 - В Юрій I;
 - Г Юрій II Болеслав.
16. Про кого з князів літописець писав: «Книжник великий і філософ, якого не було перед цим у цілій землі і по ньому не буде»?
- А Володимир Великий;
 - Б Ярослав Мудрий;
 - В Володимир Василькович;
 - Г Данило Галицький.
17. Позначте факт, що відповідає дійсності. Влада в галицько-волинському князівстві у XIII ст. обмежувалася:
- А великим князем київським;
 - Б папою римським;
 - В митрополитом;
 - Г монгольським ханом.
18. Позначте факт, що стосується життя й діяльності князя Романа Мстиславовича:
- А прийняв королівську корону від папи римського;
 - Б заснував місто Львів;
 - В об'єднав Галичину і Волинь в єдину державу;
 - Г розбив хрестоносців у битві під Дорогочином.
19. Позначте факт, що стосується життя й діяльності Данила Галицького:
- А розбив половців і захопив Київ;
 - Б загинув у Польщі;
 - В здійснив подорож до Золотої Орди;
 - Г перебував при владі у 1199–1205 рр.
20. За переказом, руських князів — учасників битви на ріці Калці — було:
- А відправлено на Русь у кайданах;
 - Б покладено під дошки, на яких переможці справляли бенкет;
 - В відправлено на волю;
 - Г осліплено.
21. Позначте одну з причин роздробленості Київської Русі:
- А занепад ремесла й торгівлі;
 - Б зменшення кількості вотчини;
 - В маленька територія Київської Русі;
 - Г створення місцевого апарату влади у вотчинах.
22. Доповніть речення. У битві на р. Калка руські дружини виступили проти монголо-татар тому, що:
- А ті були іншої віри й мали інші звичаї;
 - Б монголо-татари напали на руські землі;
 - В їх запросили половці, на яких напали монголо-татари;
 - Г вирішили скористатись нагодою приєднати до себе половецькі землі.
23. Доповніть речення.

Русько-половецьке військо зазнало поразки головним чином через:

- А неузгодженість дій руських князів;
- Б зраду половців;
- В присутність монголо-татар;
- Г значну чисельну перевагу противника.

24. Данило Галицький 1253 р. погодився отримати з рук Папи Римського Інокентія Іv королівську корону для того, щоб:

- А мати підтримку в боротьбі з монголо-татарами;
- Б мати підтримку в боротьбі з Польщею та Угорщиною;
- В довічно закріпити за своїми нащадками право на правління в Галичині та Волині;
- Г задовольнити власне честолюбство.

II. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Співвіднесіть поняття з їхніми визначеннями.

А Орда	1 грамота монгольського хана на князювання
Б ярлик	2 данина хану Золотої Орди
В сарай	3 столиця Золотої Орди
Г ясак	4 військо монголо-татар
	5 полонені.

26. Співвіднесіть дати з подіями.

А 1199 р.	1 об'єднання Галицького та Волинського князівств
Б 1236 р.	2 битва на р. Калці
В 1340 р.	3 похід хана Батия на Русь
Г 1223 р.	4 розпад Галицько-Волинської держави.

27. Співвіднесіть імена князів з місцем їхнього правління.

А Ярослав Мудрий	1 Галицько-Волинська держава
Б Гліб Юрійович	2 Київська Русь
В Данило Галицький	3 Галицьке князівство
Г Ярослав Осмомисл	4 Переяславське князівство.

28. Установіть відповідність подій з іменами князів.

А Обрання Галича столицею князівства	1 князь Ярослав Осмомисл
Б перемога над хрестоносцями під Дорогочином	2 князь Василько

В про нього згадується в «Слові о полку Ігоревім»	3 князь Данило Галицький
Г здобув Люблін, здійснював походи на Литву та Угорщину	4 Лев Данилович
	5 Роман Мстиславович.

29. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Галич — столиця	1 утворення Галицько-Волинської держави
Б масштабні завоювання в Китаї, Середній Азії та Закавказзі	2 монголо-татарська навала
В загибель киян у Десятинній церкві	3 оборона Києва від монголо-татар
Г повстання киян	4 прихід до влади Володимира Мономаха
	5 створення зводу законів «Руська Правда».

30. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Князівські усобиці	1 розпад Київської Русі
Б отримання з рук папи римського королівської корони	2 перехід володінь під юрисдикцію Риму
В з'їзд монгольських ханів	3 похід монголів на Русь
Г підвищення цін на товари, пограбування боярських дворів	4 народний виступ 1113 р.
	5 захоплення Києва у 1240 р.

III. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЇ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- А Любецький з'їзд князів;
- Б оборона Києва від монгольського війська;
- В битва на р. Калці;
- Г створення Галицько-Волинської держави.

32. Установіть послідовність правління князів:

- А Роман Мстиславович;
- Б Ярослав Мудрий;
- В Данило Галицький;
- Г Лев Данилович.

33. Розташуйте віхи становлення і розвитку українського етносу таким чином, щоб створився логічний ланцюжок:

- А Союзи східнослов'янських племен;
- Б Антський племінний союз;
- В Галицько-Волинське князівство;
- Г Київська Русь.

IV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДдю, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРИЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА,

ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Величезне землеволодіння, яке передавалось у спадщину від батька до сина.

1. Назвіть термін.
2. З яким періодом в історії України пов'язаний цей термін?
3. З якою країною?

35. Дайте відповіді на питання.

1. В якому столітті розпалась Галицько-Волинська держава?
2. За якого князя?
3. До складу яких держав увійшла територія Галицько-Волинського князівства?

36. «Сей же... був князем добрим, хоробрим і мудрим, який спорудив городи многі, і церкви поставив, і оздобив їх різноманітними прикрасами, і братолюбством він світився був із братом своїм Васильком».

1. Про кого з князів йдеться в літописі?
2. Коли він правив?
3. В якій країні?

37. «...І не було чути (нічого) од звуків скрипіння возів його, ревіння безлічі верблюдів його і од звуків іржання стад коней його, і сповнена була земля Руська ворогами».

1. Про яку подію йдеться в наведеному уривку з документа?
2. Коли вона відбулась?
3. З яким явищем була пов'язана?

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДдю, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. Визначте причини поразки русичів у боротьбі з монголами.

39. Складіть історичний портрет Данила Галицького за планом:

1. Походження.
2. Риси характеру.
3. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князя.
4. Значення його діяльності.

40. На відміну від галицької, волинська історія другої половини XII ст. виглядає зовсім блідою. У ній ми не зустрічаємо ні шаленої боротьби за владу, ні суперництва з Києвом, ні взаємин з Візантією, ні, тим більше, причетності до хрестового походу. Як ви вважаєте, які головні причини відсутності у Волинському князівстві бурхливого політичного життя?

41. Наскільки процес політичної роздробленості був закономірним для середньовічного суспільства? Чи можна вважати розпад Київської Русі результатом подальшого розвитку руських князівств?

Виникнення та розквіт Київської Русі

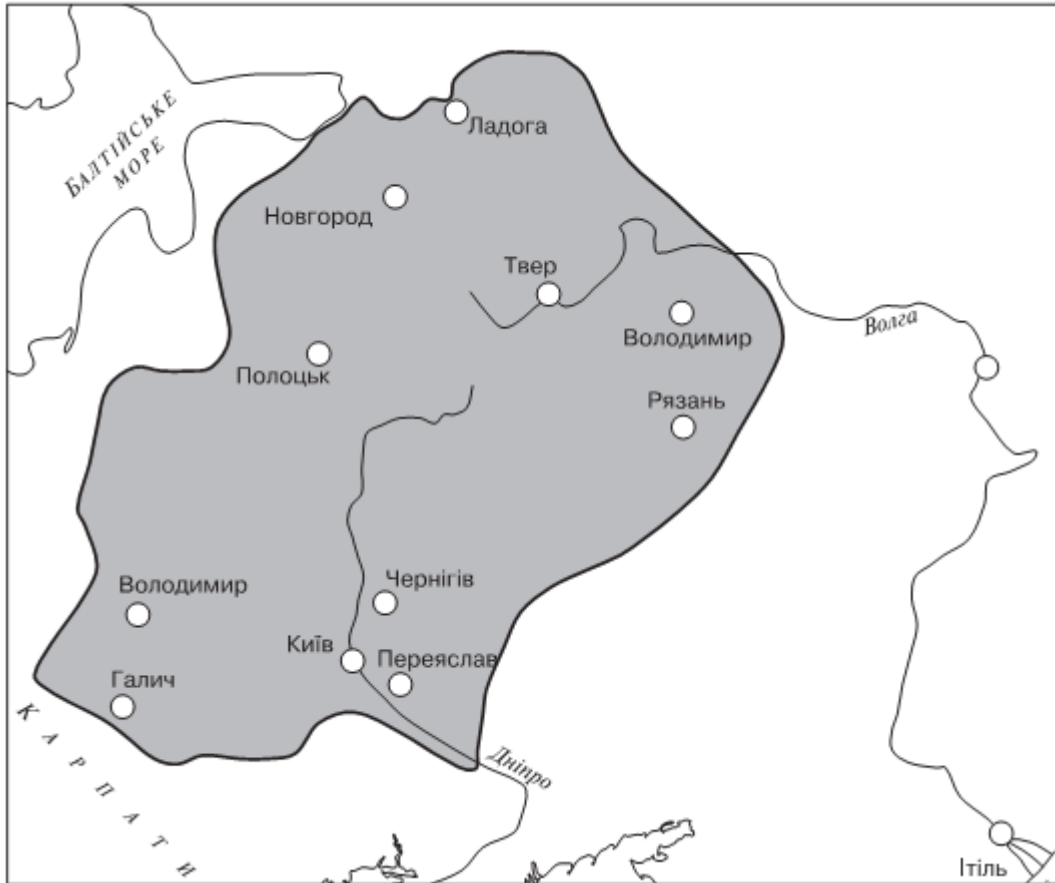
I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Первісні дохристиянські релігійні вірування, погляди та обряди, яким притаманне багатобожжя, обожнення сил природи, тварин і рослин, — це:

- А магія;

- Б язичництво;
 - В культ;
 - Г міфологія.
2. Державне об'єднання, до якого входили поляни, древляни й сіверяни, — це:
- А Велика Булгарія;
 - Б Дулібський племенний союз;
 - В Руська земля;
 - Г Боспорське царство.
3. Віра в триєдиного Бога — Бога Отця, його Сина та Святого Духа, яка стала державною релігією в Римській імперії та Візантії, — це:
- А християнство;
 - Б іслам;
 - В язичництво;
 - Г магія.
4. Слов'яни, віддавна живучи племенами, час від часу об'єднувались у значно більші спілки — ... :
- А людські стада;
 - Б держави;
 - В нації;
 - Г союзи племен.
5. Датою заснування міста Києва вважають:
- А I ст.;
 - Б III ст.;
 - В V ст.;
 - Г VII ст.
6. Хрещення Русі відбулося:
- А 960 р.;
 - Б 988 р.;
 - В 888 р.;
 - Г 1000 р.
7. Ярослав Мудрий остаточно утвердився київським князем:
- А 1016 р.;
 - Б 980 р.;
 - В 957 р.;
 - Г 1019 р.
8. З'їзд князів у Любечі відбувся:
- А 1097 р.;
 - Б 988 р.;
 - В 897 р.;
 - Г 1007 р.
9. На північний захід від Києва, на Східній Волині, жили племена:
- А в'ятичів;
 - Б древлян;
 - В уличів;
 - Г білих хорватів.
10. Яка держава виділена на карті?
- А Київська Русь;
 - Б Хозарський каганат;

- В Велика Булгарія;
- Г Візантійська імперія.

11. У наведеному переліку оберіть плем'я, яке жило на території сучасної України:

- А словени;
- Б тиверці;
- В кривичі;
- Г дуліби.

12. Території яких східнослов'янських племінних союзів були приєднані до Київської Русі за часів князя Святослава?

- А Білих хорватів;
- Б дулібів;
- В в'ятичів;
- Г уличів.

13. Позначте ім'я князя, за якого відбулося хрещення Русі:

- А Володимир Мономах;
- Б Володимир Великий;
- В Ярослав Мудрий;
- Г Святослав.

14. Позначте ім'я князя, який започаткував упорядкування зводу законів — «Руської правди»:

- А Ярослав Мудрий;
- Б Володимир Мономах;
- В Володимир Великий;
- Г князь Ігор Старий.

15. Позначте назву країни, королевою якої була Анна Ярославна, донька Ярослава Мудрого:

- А Франція;
 - Б Німеччина;
 - В Польща;
 - Г Угорщина.
16. Позначте ім'я київського князя, на печатці якого вперше з'явився князівський знак Рюриковичів — тризуб:
- А Ігор Старий;
 - Б Святослав Ігорович;
 - В Володар Великий;
 - Г Ярослав Мудрий.
17. Позначте факт, що стосується життя й діяльності Ярослава Мудрого:
- А успадкував владу від князя Святослава;
 - Б за часів його правління побудовано Софійський собор у Києві;
 - В неодноразово влаштовував походи проти Візантії;
 - Г за його наказом була споруджена Десятинна церква.
18. Позначте твердження, що відповідає дійсності:
- А слов'яни вирощували виноград, маслини, пшеницю, просо;
 - Б поширеними знаряддями праці слов'ян були рало, плуг, борона та мотика;
 - В рік слов'ян починався у січні;
 - Г для вшанування своїх язичницьких богів слов'яни будували храми.
19. Позначте факт, що стосується життя й діяльності княгині Ольги:
- А за часів її правління біля південних кордонів Русі вперше з'явилися печеніги;
 - Б уклала перший писаний збірник законів;
 - В за часів її правління було побудовано Софійський собор;
 - Г уперше були встановлені норми податків: устави, уроки, данини, оброки.
20. Нова редакція «Руської Правди» — «Правда Ярославичів» передбачала:
- А скасування вотчинного землеволодіння;
 - Б заборону князям та боярам виступати проти князя;
 - В заборону самочинно (без княжого суду) «мучити смердів»;
 - Г зменшення штрафів за порушення законів.
21. Яке з наведених нижче положень можна вважати ознакою держави?
- А Використання однієї мови;
 - Б чітко визначена територія;
 - В передача влади у спадок;
 - Г визнання сусідами.
22. У чому полягало значення запровадження християнства на Русі?
- А Погіршилося становище більшості населення країни;
 - Б послабилася центральна влада;
 - В стався розрив відносин Київської Русі з іншими країнами;
 - Г було започатковане єдиний світогляд та єдину ідеологію для різноплемінного населення держави.
23. Визначте одну з головну причин розпаду Київської держави на удільні князівства:
- А перетворення умовного земельного володіння на спадкове земельне володіння бояр та князів;
 - Б відсутність владного правителя;
 - В поява нових міст;
 - Г укладення шлюбів з іноземними правителями.
24. Реформи княгині Ольги були спричинені:

- А загибеллю князя Ігоря;
- Б походами князя Святослава;
- В повстанням древлян;
- Г зовнішньою загрозою.

II. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Співвіднесіть поняття з їхніми визначеннями.

А Реформа	1 велике землеволодіння, що передавалось у спадщину від батька до сина
Б вотчина	2 перебудова, перетворення якоїсь галузі суспільного життя
В язичництво	3 різкий перелом або занепад
Г криза	4 первісні дохристиянські релігійні вірування, погляди та обряди
	5 населення, яке збереглося на даній території з часів попереднього етапу розвитку.

26. Співвіднесіть дати з подіями.

А 980 р.	1 укладання «Правди Ярославичів»
Б 1072 р.	2 Любецький з'їзд князів
В 1097 р.	3 початок князювання Володимира Мономаха
Г 1113 р.	4 початок князювання Володимира Великого
	5 пограбування Києва військом Андрія Боголюбського.

27. Співвіднесіть назви східнослов'янських племінних союзів з місцем їх розселення.

А Поляни	1 по р. Оці
Б в'ятичі	2 між р. Десною та р. Россю
В уличі	3 на р. Дніпро й Буг
Г дуліби	4 на заході сучасної України
	5 між Дніпром і Доном.

28. Установіть відповідність подій з іменами руських князів.

А Володимир Великий	1 повстання древлян
Б Ярослав Володимирович	2 офіційне хрещення Русі

В Ігор	3 створення «Руської Правди»
Г Святослав Ігорович	4 дунайські походи руської дружини
	5 прийняв хрещення у Візантії.

29. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Правління Володимира Великого	1 видання «Уставу» (зміни і доповнення до «Правди Ярославичів»);
Б правління Володимира Мономаха	2 релігійна реформа;
В правління князя Святослава	3 будівництво Печерського монастиря;
Г правління Ярослава Мудрого	4 підкорення в'ятичів;
	5 запровадив «устава» та «уроки».

30. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Виникнення держави у східних слов'ян	1 посилення авторитету князя, об'єднання різноплеменного населення, налагодження культурних зв'язків з християнським світом;
Б встановлення норм податків	2 поява нерівності, розвиток, господарства, встановлення економічних зв'язків, захист від ворогів;
В введення християнства на Русі	3 повстання древлян;
Г розпад Київської Русі	4 панування натурального господарства, вотчини, поява нових економічних та військових центрів;
	5 занепад авторитету православної церкви.

III. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЙ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте в хронологічній послідовності:

- А правління Аскольда і Діра;
- Б заснування Києва;
- В навала аварів на слов'янські землі;
- Г правління Ігоря.

32. Установіть послідовність правління князів:

- А Ольга;
- Б Ярослав;
- В Святослав;
- Г Ігор.

33. Розташуйте сільськогосподарські знаряддя в тому порядку, в якому вони з'явилися у наших предків:

- А плуг;
- Б соха;
- В рало;

- Г мотика.

IV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРИЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА, ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Форма державного устрою, за якою державне утворення складається з кількох інших державних утворень.

1. Назвіть термін.
2. З яким періодом в історії України він пов'язаний? Чому?

35. В якому столітті було засновано місто Київ? З якими подіями пов'язують його виникнення?

36. «Тож не посоромимо землі Руської, а ляжемо тут кістьми. Бо мертві сорому не імуть».

1. Кому з київських князів, за легендою, належать наведені слова?
2. З якими подіями пов'язані ці слова?
3. Коли відбувались ці події?

37. «Повелів Володимир поскидати кумирів — тих порубати, а інших вогню оддати. Перуна ж повелів він прив'язати коневі до хвоста і волочити з Гори по Боричевому узвозу, і двадцятьох мужів приставив бити його палицями...»

1. Визначте, про яку подію йдеться в наведеному уривку з документа.
2. Коли вона відбувалась?
3. Назвіть основні наслідки, які мала ця подія.

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. Заповніть таблицю.

Князі	Формування території держави	Внутрішня політика	Зовнішня політика
1. Аскольд і Дір			
2. Олег			
3. Ігор			
4. Ольга			
5. Святослав			

39. Складіть історичний портрет княгині Ольги за планом:

1. Походження та риси характеру.
2. Основні напрями діяльності.
3. Доля княгині.
4. Значення її діяльності для Київської Русі.

40. Визначте позитивні та негативні риси правління князя Володимира Великого.

41. Ярослав Мудрий, на відміну від свого батька, не став героєм билин і сказань. Як ви вважаєте чому: його не поважали сучасники чи існували інші причини? Відповідь обґрунтуйте.

МАТЕРІАЛИ

Тренувальні тести (з відповідями) з історії України для 7 класу до теми “Стародавня історія України”.

I. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДЕЙ, СЕРЕД ЯКИХ ПОТРІБНО ВИБРАТИ ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ.

1. Перехід людини від привласнюючого господарства (збиральництва й мисливства) до відтворюючого (землеробства та скотарства) вважають однією з головних ознак:
 - А ускладненого збиральництва;
 - Б осілого способу життя;
 - В неолітичної революції;
 - Г скотарства.
2. Форма господарства й побуту, заснована на скотарстві із сезонним переміщенням стад і населення — це:
 - А козівництво;
 - Б колонізація;
 - В протомісто;
 - Г скотарство.
3. Родова організація суспільства, в якій провідну роль відігравав чоловік, — це:
 - А скотарство;
 - Б патріархат;
 - В матріархат;
 - Г полювання.
4. Заселення вільної території прибульцями з інших країн — це:
 - А осілий спосіб життя;
 - Б колонізація;
 - В переселення;
 - Г скотарство.
5. Грецькі колонії почали виникати на узбережжі Чорного та Азовського морів у:
 - А I ст. до н. е.;
 - Б III ст. до н. е.;
 - В V ст. до н. е.;
 - Г VII ст. до н. е.
6. Початок залізної доби припадає на:
 - А I тис. до н. е.;
 - Б I тис. н. е.;
 - В II тис. н. е.;
 - Г II тис. до н. е.
7. Початок доби неоліту припадає на:
 - А I тис. до н. е.;
 - Б III тис. до н. е.;
 - В VI тис. до н. е.;
 - Г I тис. н. е.
8. Антський племінний союз розпався в:
 - А V ст.;
 - Б VI ст.;
 - В VII ст.;
 - Г VIII ст.
9. Позначте західних сусідів східнослов'янських племен:

- А булгари;
- Б хозари;
- В печеніги;
- Г валахи.

10. Територія якої культури позначена на карті?

- А Трипільської;
- Б черняхівської;
- В чорноліської;
- Г зарубинецької.

11. Яку територію опанували анти?

- А Між Дунаєм і Доном;
- Б між Дунаєм і Дніпром;
- В між Сіверським Дінцем і Доном;
- Г між Дунаєм і Сіверським Дінцем.

12. Яку територію опанували склавини?

- А Між Дністром і Дунаєм;
- Б між Дніпром і Дунаєм;
- В між Сіверським Дінцем і Доном;
- Г між Дунаєм і Сіверським Дінцем.

13. Який тип людини вважають людиною розумною?

- А Архантропа;
- Б пітекантропа;
- В кроманьйонця;
- Г неандертальця.

14. Які племена очолював Аттила?

- А Аварів;
- Б антів;
- В склавінів;

- Г гунів.
15. Перші писемні згадки про слов'ян містяться у творах:
- А Геродота;
 - Б Корнелія Таціта;
 - В Арістотеля;
 - Г Сократа.
16. Дослідників, які вивчають історію за речовими джерелами, називають:
- А археологами;
 - Б істориками;
 - В геологами;
 - Г літописцями.
17. Позначте факт, який стосується трипільської культури:
- А бальзамування померлих;
 - Б виготовлення глиняного посуду;
 - В основу господарства складало скотарство;
 - Г войовничі племена.
18. Позначте факт, який стосується перебування скіфів на території України:
- А панування скіфів тривало понад тисячу років;
 - Б їх підкорили племена кіммерійців;
 - В панування в культурі «звіриного стилю»;
 - Г вірили в існування єдиного бога.
19. Назвіть державу, столицею якої було місто Пантикапей:
- А Велика Скіфія;
 - Б Понтійське царство;
 - В Боспорське царство;
 - Г Волзька Болгарія.
20. Велике переселення народів — це пересування:
- А у III ст. до н. е. сарматських племен на територію Скіфії;
 - Б у I–IV ст. просування германських та слов'янських племен на територію Римської імперії;
 - В у IV–VII ст. міграція германських і слов'янських племен на півночі та сході;
 - Г у IV–VII ст. вторгнення германських, слов'янських, сарматських та інших племен на територію Римської імперії.
21. У чому полягає значення в історії людства доби палеоліту?
- А Відбулося становлення сучасного фізичного типу людини;
 - Б виникають перші релігійні вірування;
 - В змінився клімат;
 - Г поява житла.
22. Господарству слов'ян у III–IV ст. було притаманне:
- А орне землеробство;
 - Б кочовий спосіб життя;
 - В бронзові знаряддя праці;
 - Г зрошувальні канали.
23. Визначте головну причину грецької колонізації:
- А пошуки нових земель;
 - Б поганий клімат;
 - В перенаселення Греції;
 - Г прагнення пригод.

24. Найдавнішу людину називали людиною вмілою, тому що вона:

- А займалася збиральництвом плодів і ягід;
- Б виготовляла найпростіші знаряддя праці;
- В полювала на диких тварин;
- Г користувалася вогнем.

II. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ ЗІ СПІЛЬНОГО ВСТУПНОГО ЗАПИТАННЯ ТА ЧОТИРЬОХ ЗАВДАНЬ, ПОЗНАЧЕНИХ БУКВАМИ, ДО КОЖНОГО З ЯКИХ ПОТРІБНО ПІДБРАТИ ОДИН ВАРІАНТ ВІДПОВІДІ, ПОЗНАЧЕНИЙ ЦИФРОЮ.

25. Співвіднесіть поняття та їх визначення.

А Магія	1 поклоніння певному виду рослин чи тварин, які вважалися охоронцями роду;
Б тотемізм	2 перехід від привласнюючого до відтворюючого господарства;
В неолітична революція	3 злиття одного народу з іншим;
Г асиміляція	4 обряди й дії, засновані на вірі у здатність людини впливати на інших людей, тварин, явища природи, богів та духів;
	5 віра в те, що вся природа наділена душею.

26. Співвіднесіть дати з подіями.

А VII ст. до н. е.	1 трипільська культура;
Б III–V ст. н. е.	2 поява скіфів на території сучасної України;
В II ст. до н. е. — II ст. н. е.	3 черняхівська культура;
Г IV–III тис. до н. е.	4 зарубінецька культура;
	5 чорноліська культура.

27. Співвіднесіть назви грецьких колоній з місцем їхнього розташування.

А Ольвія	1 Бузький лиман;
Б Пантикапей	2 територія сучасного м. Керчі;
В Феодосія	3 поблизу сучасного Севастополя;
Г Херсонес	4 сучасне узбережжя Криму;
	5 поблизу сучасної Одеси.

28. Співвіднесіть імена діячів з фактами.

А Геродот	1 чоловік, який, за легендою, першим з'явився на землях скіфів;
Б Тергітай	2 давньогрецький вчений, «батько історії»;
В Аттіла	3 македонський цар;
Г Філіпп II	4 вождь гунів.

29. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Тіра, Ольвія, Херсонес	1 давньогрецький історик Геродот поділив їх на три групи;
Б скіфські племена	2 володіли технікою виготовлення глиняного посуду;
В трипільська культура	3 грецькі міста-колонії;
Г сарматські племена	4 існування культу коня та приватної власності на худобу;
	5 першими на території України почали використовувати залізо.

30. Установіть відповідність, утворивши логічні пари.

А Винайдення керамічного посуду	1 пошук нових земель, ринків збуту, вигідних партнерів для торгівлі;
Б застосування залізних знарядь праці	2 прогрес у господарстві й суспільстві;
В виникнення містдержав у Північному Причорномор'ї	3 розвиток господарства, сусідство з войовничими кочовиками, культурний поступ;
Г об'єднання слов'ян у союзи	4 вживання вареної їжі, запаси продуктів харчування;
	5 виникнення християнства.

III. ЗАВДАННЯ ЦЬОЇ ФОРМИ СКЛАДАЮТЬСЯ З ІНСТРУКЦІЇ ТА ЧОТИРЬОХ ПОДІЙ, ЯКІ ТРЕБА РОЗТАШУВАТИ В ПРАВИЛЬНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

31. Розташуйте племена, які перебували на території України в хронологічній послідовності:

- А кіммерійці;
- Б сармати;
- В скіфи;
- Г гуни.

32. Розташуйте періоди давньої історії людства в логічній послідовності:

- А неоліт;
- Б палеоліт;
- В мезоліт;
- Г енеоліт.

33. Розташуйте зміни в історії людства в логічній послідовності, за ступенем значущості:

- А уміння користуватись вогнем;
- Б виникнення збиральництва;
- В виникнення житла та посуду;
- Г виготовлення знарядь праці.

IV. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З КОРОТКОЮ ВІДПОВІДДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАПИС ПРІЗВИЩА ДІЯЧА, НАЗВИ ПОДІЇ АБО ЯВИЩА, ПОНЯТТЯ, РОКУ, КОЛИ ВІДБУВАЛАСЯ ПОДІЯ, АБО РЕЧЕННЯ (ЗАЛЕЖНО ВІД ВИМОГ ЗАВДАННЯ).

34. Період в історії первісного суспільства, що характеризується панівним становищем жінки у суспільстві.

1. Назвіть цей термін.
2. У який час це відбувалося?
3. Чим це було зумовлено?

35. На узбережжі Чорного та Азовського морів з'явилися греки-колоністи.

1. В якому столітті це сталося?
2. Якими були основні причини цього процесу?
3. Коли грецькі міста-колонії припинили своє існування на території Північного Причорномор'я?

36. Візантійський імператор та історик, який описав життя слов'ян у IV ст.

1. Назвіть його ім'я.
2. В якій країні він жив?
3. В якому столітті?

37. «І відтоді, і дотепер жінки... живуть, як і за давніх часів, тобто на полювання їздять увесь час верхи і разом зі своїми чоловіками, і без них, і на війну ходять, і одягаються так, як чоловіки».

1. Про яке з кочових племен йдеться в наведеному уривку з документа?
2. На яких територіях сучасної України вони мешкали?
3. В який історичний період?

V. ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДДЮ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ АБО ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК.

38. У чому полягає значення в історії людства доби палеоліту?

39. Під якими назвами згадуються слов'яни у творах античних істориків? Поясніть їх.

40. Складіть план відповіді на питання «Господарство грецьких колоній».

41. Напишіть твір «Заняття та побут первісної людини».

